

Białystok, 22.03.2021 r.

Izabela Niczyporuk-Chudecka

Nr indeksu: 49266

Katedra Prawa Konstytucyjnego i Systemów Politycznych

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

STRESZCZENIE

Konstytucyjnie unormowane materie zobowiązują państwo do realizowania określonych funkcji. Literatura przedmiotu wyróżnia funkcję: ochronną, ekonomiczną, kulturalną i europejską. Wśród nich brakuje jednej, ważnej z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa i jego obywateli – tj. funkcji ochrony państwa. Mając powyższe na uwadze, „Konstytucyjna regulacja funkcji ochrony państwa”, to rozprawa doktorska swoim zakresem obejmująca przede wszystkim przepisy Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. dotyczące niniejszego zagadnienia.

Funkcja ochrony państwa jest szczególna. Ma kluczowe znaczenie dla samego funkcjonowania państwa oraz jednostek je zamieszkujących. Jest płaszczyzną realizacji działań poszczególnych organów, instytucji państwa oraz formacji, ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony oraz obrony społeczeństwa, a także samego państwa będącego zorganizowaną strukturą. Określa również środki gwarantujące niwelację powstałego, szczególnego, nadzwyczajnego zagrożenia.

Podstawowym założeniem badawczym pracy jest określenie istoty oraz dokonanie charakterystyki konstytucyjnej funkcji ochrony państwa. Rozprawa jest poszukiwaniem odpowiedzi m.in. na pytania: jak należy rozumieć pojęcia: „państwo”, „funkcja”, „bezpieczeństwo”? Jaka jest ich geneza, istota, odniesienie do funkcjonujących regulacji prawnych? Jak jest istota funkcji ochrony państwa? Czy funkcja ta ma uniwersalny charakter? W jaki sposób jest powiązana ona z zasadą rzetelności i sprawności działania organów państwa? Jak kształtuje się jej rys historyczny? Niezbędna stała się również charakterystyka wartości ustrojowych chronionych przez omówioną funkcję, tj.: niepodległości państwa, jego suwerenności, bezpieczeństwa zewnętrznego i jego wewnętrznego porządku oraz bezpieczeństwa jednostki. Celem badawczym pracy jest także analiza kompetencji poszczególnych organów władzy wykonawczej, ustawodawczej oraz sądowniczej z zakresu

realizacji funkcji ochrony państwa. Konieczne było także pochylenie się nad konstytucyjnymi normami regulującymi działalność Sił Zbrojnych oraz przepisami normującymi instytucje stanów nadzwyczajnych (stan wojenny, stan wyjątkowy i stan klęski żywiołowej).

Biorąc pod uwagę powyższe założenia rozprawa składa się z sześciu zasadniczych rozdziałów. Każdy z nich stanowi odrębny byt jednak w połączeniu daje szansę realizacji postawionych celów.

Pierwszy rozdział zawiera zagadnienia ogólne. Wyjaśniam w nim jak należy rozumieć pojęcie państwa oraz funkcji państwa. Przedstawiam trudności definicyjne. Wykazuję konstytucyjny katalog funkcji państwa. Określam istotę przedmiotowej funkcji ochrony państwa. Analizując ustawy zasadnicze państw obcych z rejonu Europy Środkowo-Wschodniej wykazuję uniwersalny charakter funkcji dowodząc, iż omawiana funkcja stanowi materię konstytucyjną.

Drugi rozdział ma historyczny charakter. Analizuję w nim przepisy wszystkich, polskich konstytucji. Zaczynając od XVIII wieku – tj. Konstytucji 3 maja 1791 r., poprzez okres międzywojenny, czas trwania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, na obecnie obowiązujących przepisach kończąc.

Rozdział trzeci rozpoczyna zasadniczą analizę konstytucyjnych norm regulujących funkcję ochrony państwa. Opisuję w nim wartości chronione przez przedmiotową funkcję. Analizie poddaję niepodległość państwa, jego suwerenność, bezpieczeństwo zewnętrzne państwa jego wewnętrzny porządek oraz bezpieczeństwo jednostki. W tym rozdziale wykazuję również konieczność połączenia realizacji funkcji ochrony państwa z zasadą rzetelności i sprawności działania organów państwa wyrażoną we Wstępie do Konstytucji.

Czwarty rozdział obejmuje analizę zadań organów państwa w zakresie realizacji funkcji ochrony państwa. Zgodnie z funkcjonującym trójpodziałem władzy, organy dzielę na przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej oraz sądowniczej. Dzieląc na poszczególne grupy, opisuję uprawnienia Sejmu i Senatu, a także Prezydenta oraz Rady Ministrów wraz z ich organami doradczymi. Wykazuję również udział sądów i trybunałów w procesie kształtowania opisywanej funkcji.

Rozdział piąty zawiera opis konstytucyjnego statusu Sił Zbrojnych. W pierwszej kolejności wyjaśniam zasadę ich neutralności politycznej. Następnie przechodzę do cywilnej kontroli nad nimi będącej przecież jedną w zasad ustroju RP. W tym rozdziale wykazuję również istotę Sił Zbrojnych w procesie realizacji funkcji ochrony państwa oraz dokonuję analizy instytucji Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych.

Opisem instytucji konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych zajmuję się w ostatnim rozdziale. Rozpaczynam od zasad ich wprowadzania, które normuje art. 228 Konstytucji RP. W dalszej kolejności omawiam stan wojenny, wyjątkowy oraz klęski żywiołowej. Każdą z instytucji analizuję pod kątem przesłanek determinujących wprowadzeni, trybu wprowadzenia oraz czasu trwania, a także skutków będących efektem zastosowania tych szczególnych przypisów.

Mając na uwadze panującą pandemię wywołaną koronawirusem, w poszczególnych fragmentach pracy nawiązuję do powyższej sytuacji. Przywołuję nowopowstałe akty prawne, wykazuję tryb postępowania władz państwowych oraz oceniam ich postępowanie. Niniejsze podkreśla aktualność oraz wagę rozprawy, a także stanowi istotny punkt uwagi dla odbiorców.

Rozdziały poprzedza wstęp. Rozprawę wieńczą wnioski końcowe (w tym wnioski *de lege ferenda*) oraz obszerna bibliografia (monografie, artykuły, akty normatywne, orzecznictwo, źródła internetowe). Niniejsza praca składa się z 379 stron.

Trabela Niny poruk - Aluoledia